

Олександр Врублевський

ГРОМАДЯНИН І БАНК: депозитні операції

**ІКЦ „Леста“
Київ — 2005**

Видання здійснене за підтримки фонду Чарльза Стюарта Мотта

Погляди, викладені тут, належать авторам цієї роботи і не можуть ні за яких обставин вважатися такими, що виражають офіційну точку зору Фонду Чарльза Стюарта Мотта.

Ця інформація та розробки є вільними для копіювання, перевидання та поширення по всій території України усіма способами, якщо вони здійснюються безоплатно для кінцевого споживача та якщо при таких копіюванні, перевиданні та поширенні є обов'язкове посилання на автора і суб'єкта майнового права на цю інформацію та розробки.

Врублевський Олександр.

- В83 Громадянин і банк: депозитні операції/О.Врублевський.** — К.: [Ін-т громадян. сусп-ва: ТОВ „ІКЦ Леста“], 2005. — 44 с.
ISBN 966-8312-26-0.

У брошурі висвітлено питання, що стосуються поняття, умов та особливостей банківських вкладів (депозитів), державних гарантій вкладникам-фізичним особам, а також сформульовано конкретні поради громадянам, які мають намір укласти договір банківського вкладу (депозиту).

Видання розраховане на широке коло читачів, передусім, громадян, які хочуть вступити у правовідносини з банком та довірити йому свої вільні кошти, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями вкладних (депозитних) операцій, сторонами яких виступають – громадянин і банк.

ББК 65,9(4УКР)262.1

ВІД АВТОРА

Більшість наших співвітчизників пододала страх, пов'язаний з можливістю втратити свої заощадження, як їх втратили мешканці України в Ощадбанку колишнього СРСР. Економічна ситуація в Україні сьогодні сприяє тому, що з кожним днем збільшується кількість громадян, які зробили вклади в банках. Поруч з цим збільшується й кількість бажаючих вступити у правовідносини з банком, у зв'язку з чим питання вкладних (депозитних) операцій, правомочність учасників такого виду суспільних відносин, їх правове регулювання продовжують привертати увагу з боку пересічних громадян.

Не секрет, що банки громадянами переважно розглядаються не як суб'єкти фінансової політики держави, а, передусім, як установи, за допомогою яких можна збільшити свої вільні кошти, не докладаючи при цьому ніяких зусиль. Однак, такий світогляд, як засвідчила новітня історія, не завжди є правильним. Перш ніж довірити свої кошти банку, зусиль докладати все ж таки треба. Зокрема, необхідно правильно зорієнтуватися в ситуації, що склалася на ринку депозитів, обрати банк, ретельно вивчити умови договору банківського вкладу (депозиту) тощо. Якщо ж цього не зробити, то можна породити для себе низку серйозних проблем.

У цій брошурі висвітлено відповіді на запитання, що стосуються поняття, умов та особливостей банківських вкладів (депозитів), державних гарантій вкладникам-фізичним особам, а також сформульовано конкретні поради громадянам, які мають намір укласти договір банківського вкладу (депозиту). У додатках наведено зразки «живих» договорів, вивчення яких допоможе читачам з'ясувати основні їх умови.

Сподіваюсь, що це видання буде корисним не лише громадянам, які хочуть вступити у правовідносини з банком та довірити йому свої вільні кошти, але й усім тим, хто цікавиться питаннями вкладних (депозитних) операцій, сторонами яких виступають – громадянин і банк.

ПИТАННЯ ЩОДО ВКЛАДІВ (ДЕПОЗИТІВ) ТА ПОРЯДКУ ЇХ ОФОРМЛЕННЯ

Що таке депозитна операція?

Депозитна операція – це операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами.

Що таке депозит та які існують його види?

Депозит (від лат. depositum – річ, що передана на зберігання) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Депозити поділяються на строкові, які підлягають поверненню після закінчення встановленого строку, і безстрокові, що підлягають поверненню на першу вимогу вкладника.

Що таке депозит на вимогу?

Депозит на вимогу – це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладником в банку на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку.

Що таке строковий депозит?

Строковий депозит – це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладником в банку на визначений договором період часу (строк).

Що таке процентна ставка та хто її визначає?

Процентна ставка – це розмір проценту (від лат. pro centum – за сто, на сто), який визначає величину плати, що сплачуватиметься банком вкладнику.

Процентні ставки за депозитними операціями встановлюються банками самостійно. Національний банк України встановлює індикативні розміри процентних ставок для банків з урахуванням ситуації на грошово-кредитному ринку.

Що таке договір банківського депозиту та які нормативно-правові акти регулюють порядок його укладення?

Договір банківського вкладу (депозиту) – це цивільно-правова угода, згідно із якою одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), яка надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.

Договір банківського депозиту є документом, що підтверджує залучення банком депозитів від громадян.

Порядок укладення договору банківського вкладу (депозиту) регулюється Цивільним кодексом України (далі – ЦКУ) та Положенням про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516.

Особливості залучення грошових коштів або банківських металів на депозити регулюються внутрішніми положеннями банків, розробленими відповідно до законодавства України.

Якими документами може підтверджуватися залучення банком вкладів (депозитів) від громадян?

Залучення банком вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб підтверджується:

- договором банківського рахунку;
- договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадної книжки;
- договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадного (депозитного) сертифіката;
- договором банківського вкладу (депозиту) з видачею іншого документа, що підтверджує внесення грошової суми або банківських металів і відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту.

Які нормативні вимоги пред'являються до форми та змісту договору банківського вкладу (депозиту)?

Договір банківського вкладу (депозиту) укладається у письмовій формі. Письмова форма договору банківського вкладу (депозиту) вважається додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського

вкладу з видачею ошадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності (банківськими правилами) та звичаями ділового обороту. У разі недодержання письмової форми договору банківського вкладу (депозиту) цей договір є нікчемним (ст. 1059 ЦКУ).

Договір банківського вкладу (депозиту) визначає права, зобов'язання суб'єктів депозитних операцій (власників грошових коштів або банківських металів і банку) та інші умови, визначені Цивільним кодексом України, і має бути підписаний сторонами договору (уповноваженими ними особами). Договір, укладений з фізичною особою, скріплюється печаткою банку.

Слід пам'ятати, що умова договору банківського вкладу (депозиту) про відмову від права на одержання вкладу на першу вимогу та умови договору, які відрізняються від загальновизначених банком умов щодо прийняття вкладів (депозитів) громадян, є нікчемними (ч. 2 ст. 1060 ЦКУ).

Чи може громадянин укласти з банком договір банківського вкладу (депозиту) на користь третьої особи?

Фізична особа (громадянин) може укласти договір банківського вкладу (зробити вклад) на користь третьої особи. Ця особа набуває права вкладника з моменту пред'явлення нею до банку першої вимоги, що впливає з прав вкладника, або вираження нею іншим способом наміру скористатися такими правами. До набуття особою, на користь якої зроблений банківський вклад (депозит), прав вкладника ці права належать особі, яка зробила вклад.

Слід мати на увазі, що визначення імені фізичної особи, на користь якої зроблений вклад, є істотною умовою договору банківського вкладу. Якщо у договорі банківського вкладу відсутнє ім'я або найменування особи, на користь якої відкритий депозитний рахунок, то такий договір вважається нікчемним правочином.

Якщо особа, на користь якої зроблено вклад, відмовилася від нього, особа, яка уклала договір банківського вкладу на користь третьої особи, має право вимагати повернення вкладу або перевести його на своє ім'я (ст. 1063 ЦКУ).

Які дії може вчиняти особа щодо депозитного рахунку, який вона відкрила та вносила на нього кошти на користь третьої особи?

До моменту виявлення третьою особою волі щодо вкладу, особа, яка уклала договір банківського вкладу (депозиту), може, наприклад, отримати проценти на вклад (депозит), достроково розірвати або змінити договір за згодою банку.

Які дії необхідно вчинити для набуття прав вкладника особі, на користь якої укладено договір банківського вкладу (депозиту)?

Для набуття прав вкладника особі, на користь якої укладено договір банківського вкладу (депозиту), достатньо, наприклад, звернутися до установи банку з вимогою виплати процентів за вкладом (депозитом), самого вкладу або його частини; внести грошові кошти на депозит; оформити заповідальне розпорядження на депозит; направити листа до установи банку із зазначенням свого імені і з вимогою надати відомості про рахунок за банківським депозитом тощо.

Хто має право від імені банку укладати з громадянами договори банківського вкладу (депозиту)?

Договори банківського вкладу (депозиту) з громадянами від імені банку мають право укладати уповноважені банком особи на підставі належним чином оформленої довіреності на підписання документів.

Щодо банку як однієї із сторін договірних правовідносин, то укладення договору банківського рахунку та договору банківського вкладу (депозиту) може здійснюватися відокремленим підрозділом банку – юридичної особи за наявності дозволу, наданого головним банком цього підрозділу, погодженого з територіальним управлінням Національного банку України, та за наявності належним чином оформленої довіреності уповноваженим особам на підписання документів.

Чи може банк або вкладник в односторонньому порядку змінити умови договору банківського вкладу (депозиту)?

Одностороння зміна (або вкладником, або банком) умов договору банківського депозиту не допускається, якщо інше не встановлено договором або законодавством України.

Який порядок повернення грошових коштів та сплати процентів за договорами банківського вкладу (депозиту)?

Грошові кошти на депозитні рахунки фізичних осіб можуть бути внесені готівкою, перераховані з іншого вкладного (депозитного) рахунку або поточного рахунку і повертаються банками готівкою або в безготівковій формі на зазначений у договорі рахунок вкладника для повернення коштів чи за заявою вкладника на інший його рахунок. Банки можуть відповідно до умов договору банківського депозиту перераховувати фізичним особам нараховані

проценти за вкладами (депозитами) на їх поточний рахунок, для поповнення вкладу (депозиту) або видавати готівкою.

Банки повертають вклади (депозити) та сплачують нараховані проценти у строки, що визначені умовами договору банківського депозиту між вкладником і банком.

За договором банківського вкладу (депозиту), іншою стороною якого є громадянин, незалежно від виду вкладу банк зобов'язаний видати вклад або його частину на першу вимогу вкладника.

Банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу (депозиту) у розмірі, який встановлюється в договорі банківського вкладу (депозиту). Якщо договором не встановлений розмір процентів, то банк зобов'язаний виплатити їх в розмірі облікової ставки Національного банку України (далі – НБУ).

Проценти на банківський вклад (депозит) виплачуються вкладникові на його вимогу відповідно до строків, визначених у договорі банківського вкладу (депозиту).

Якщо відповідно до договору вклад (депозит) повертається вкладникові на його вимогу до закінчення строку або до настання інших обставин, визначених договором, проценти за цим вкладом (депозитом) виплачуються в розмірі процентів за вкладами на вимогу, якщо договором не встановлений вищий процент.

Що таке облікова ставка Національного банку України?

Облікова ставка НБУ – це один з інструментів, за допомогою якого НБУ встановлює до суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених і розміщених грошових коштів, і являє собою виражену у процентах плату, що береться НБУ за рефінансування комерційних банків шляхом купівлі векселів до настання строку платежу за ними і утримується з номінальної суми векселя. Облікова ставка є найнижчою серед процентних ставок НБУ і визначає орієнтир вартості грошових коштів (див.: ст. 1 Закону України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV).

Які наслідки тягне за собою невимагання вкладником повернення банком суми строкового вкладу (депозиту) із закінченням строку, визначеного договором банківського вкладу (депозиту)?

Якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу (депозиту) у зв'язку із закінченням строку, установленого договором банківського

вкладу (депозиту), або повернення суми вкладу (депозиту), внесеного на інших умовах повернення, то після настання визначених договором обставин, договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.

З якого моменту банк зобов'язаний нараховувати проценти на вклад (депозит)?

Проценти на вклад (депозит), залучений відповідно до договору банківського вкладу (депозиту), якщо інше не передбачено договором, нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів або банківських металів, до дня, який передує поверненню грошових коштів або банківських металів вкладнику або списанню з депозитного рахунку вкладника з інших підстав.

В якій валюті банк зобов'язаний повернути вкладнику суму вкладу (депозиту) та нараховані за ним проценти?

Банк сплачує вкладнику суму депозиту і нараховані за ним проценти:

- у національній валюті, якщо грошові кошти надійшли на вкладний (депозитний) рахунок у національній валюті;
- у валюті вкладу (депозиту), якщо грошові кошти надійшли на депозитний рахунок в іноземній валюті, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника – в іншій іноземній чи в національній валюті;
- у банківських металах, якщо депозитний рахунок відкритий у банківських металах, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника – у національній валюті.

Якими правами користується вкладник як сторона договору банківського вкладу (депозиту)?

Вкладник як сторона договору банківського вкладу (депозиту) має право:

- поповнювати вклад (депозит), якщо така можливість передбачена договором;
- отримувати інформацію щодо суми нарахованих процентів;
- отримувати проценти по вкладу (депозиту), а після закінчення терміну вкладу (депозиту) отримати усю його суму;
- достроково розірвати договір і отримати суму вкладу (депозиту) та проценти, нараховані відповідно до умов такого договору тощо.

Чи підлягають оподаткуванню дивіденди, отримані громадянином у вигляді процентів на суму вкладу (депозиту)?

Проценти, що були нараховані відповідно до договору банківського вкладу (депозиту) до 01.01.2010 року не оподатковуватимуться (Див.: підпункт 4.2.12 пункту 4.2 статті 4 Закону України „Про податок з доходів фізичних осіб“ від 22.05.2003 р. № 889-IV (з останніми змінами, внесеними Законом від 21.04.2005 р. № 2552-IV)).

Чи підлягають оподаткуванню успадковані суми вкладів (депозитів)?

Так, підлягають. Чинне законодавство суми банківських вкладів (депозитів) відносить до об'єктів оподаткування. Розмір ставки оподаткування залежить від ступеня споріднення. Наприклад, при отриманні спадщини (суми банківських вкладів (депозитів)) членами сім'ї першого ступеня споріднення, оподаткування здійснюється за нульовою ставкою (див.: підпункт 13.1. статті 13 Закону України „Про податок з доходів фізичних осіб“ від 22.05.2003 р. № 889-IV (з останніми змінами, внесеними Законом від 21.04.2005 р. № 2552-IV)).

Чи має банк право визначати у договорі термін, протягом якого вкладник не може достроково повернути вкладені кошти?

Оскільки умова договору банківського депозиту про відмову від права на одержання вкладу (депозиту) на першу вимогу є нікчемною (ч. 2 ст. 1060 ЦКУ), то банки не вправі визначати у договорі термін, протягом якого вкладник не може достроково повернути вкладені кошти. Проте, слід мати на увазі, що банки зазвичай зазначають у договорі банківського вкладу (депозиту) умову, згідно із якою вкладник зобов'язується сплатити певний відсоток комісії за видачу банком суми вкладу у разі дострокового розірвання договору в строк, визначений таким договором. Здебільшого, цей строк складає до 60 календарних днів, якщо договір банківського депозиту укладено на один рік і більше. Також варто пам'ятати, що чинне законодавство не забороняє сторонам передбачити у договорі порядок видачі депозиту на першу вимогу. Це особливо є актуальним, якщо сума вкладу (депозиту), що підлягає видачі, є значною і банку для накопичення цієї суми потрібен певний час.

Чи має банк право зменшувати процентну ставку протягом терміну дії договору банківського вкладу (депозиту)?

Встановлений банком відповідно до договору банківського депозиту розмір процентів на строковий вклад (депозит) або на вклад (депозит), внесений

на умовах його повернення в разі настання визначених договором обставин, не може бути односторонньо зменшений банком, якщо інше не встановлено законодавством України.

Проте, слід зазначити, що це правило діє лише для вкладів, які приймаються на одних і тих самих умовах. Банк має можливість змінювати свої процентні ставки залежно від строку дії договорів, суми вкладів, видів вкладів, умов повернення вкладу та інших умов.

Банк має право змінити розмір процентів, які виплачуються на депозит на вимогу, якщо інше не встановлено договором. У разі зменшення банком розміру процентів на вклад (депозит) на вимогу, новий розмір процентів застосовується до вкладу (депозиту), внесеного до повідомлення вкладника про зменшення процентів, через один місяць з часу надсилання відповідного повідомлення, якщо інше не встановлено договором (ч. 2, 3 ст. 1061 ЦКУ).

Хто визначає основні умови залучення банківських вкладів (депозитів)?

Банки мають встановлювати основні умови залучення банківського депозиту відповідного виду. Зазначені умови мають бути оприлюднені банком шляхом розміщення відповідної інформації в установі банку в загальнодоступному для клієнтів місці. Також ця інформація може додатково розміщуватися банком у засобах масової інформації.

Які додаткові умови може передбачати договір банківського вкладу (депозиту)?

Договір банківського строкового депозиту може передбачати умову щодо подовження строку депозиту, якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового депозиту зі спливом строку, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення. Якщо така умова відсутня, договір вважається подовженим на умовах вкладу на вимогу. Також договір банківського депозиту може визначати момент, з якого запроваджується зменшений розмір процентної ставки. Якщо у договорі така умова відсутня, рішення банку щодо зменшення процентної ставки за договором банківського депозиту на вимогу набирає чинності лише зі спливом місячного терміну з моменту відповідного повідомлення.

Слід мати на увазі, що банки використовують заздалегідь розроблені типові договори, і на зміну їх положень з ініціативи вкладників, як правило, не погоджуються. Як виняток, текст типового договору в конкретному випадку може бути підданий змінам, що пропонуються вкладником, лише з огляду на значну суму вкладу.

Яким чином банк реалізує своє рішення щодо зменшення розміру процентної ставки за договором банківського вкладу (депозиту) на вимогу?

Реалізація рішення банку щодо зменшення процентної ставки за договором банківського вкладу (депозиту) на вимогу можлива лише за певних умов. Насамперед, зменшення розміру процентів на вклади (депозити) на вимогу стосується вкладів (депозитів), внесених до повідомлення вкладника про зменшення процентів. Приймаючи рішення про зменшення розмірів процентної ставки за договором банківського депозиту на вимогу, банк зобов'язаний у визначеному договором порядку повідомити про це вкладника. Якщо порядок повідомлення про зменшення розміру процентів на вклади (депозити) на вимогу не передбачено договором, банк самостійно визначає спосіб повідомлення вкладника (вручення листа під розписку, направлення поштою рекомендованого листа тощо).

Чи зобов'язаний банк повідомляти вкладника про підвищення процентної ставки за договором банківського вкладу (депозиту) на вимогу?

Ні, не зобов'язаний, якщо така умова не передбачена договором банківського вкладу (депозиту).

Чи може будь-яка фізична або юридична особа внести грошові кошти на рахунок, раніше відкритий вкладником відповідно до договору банківського вкладу (депозиту)?

Будь-яка фізична або юридична особа може внести грошові кошти на рахунок, раніше відкритий вкладником відповідно до договору банківського вкладу (депозиту). Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою є неможливим, якщо у договорі банківського вкладу (депозиту) передбачена умова щодо заборони банком зарахування коштів на відповідний рахунок від третіх осіб. Якщо третя особа надасть усі необхідні відомості про рахунок за вкладом і тим самим підтвердить факт згоди вкладника на одержання коштів від третьої особи, банк зобов'язаний прийняти грошові кошти та зарахувати їх на рахунок вкладника. Варто пам'ятати, що розпорядження грошовими коштами, які були внесені на рахунок відповідно до договору банківського вкладу (у т. ч. й третіми особами), може здійснювати лише вкладник.

Які наслідки тягне за собою зарахування коштів на рахунок вкладника внаслідок помилки банку або особи, яка вносить грошові кошти чи вкладника, який надав невірні відомості про рахунок?

Кошти, зараховані на рахунок вкладника внаслідок помилки банку або особи, яка вносить грошові кошти чи вкладника, який надав невірні відомості про рахунок, підлягають поверненню. Відповідно до ч. 3 ст. 388 ЦКУ власник має право витребувати від банківської установи помилково зараховані на рахунок вкладника грошові кошти.

Яким чином банк здійснює прийняття вкладних коштів?

Первинне прийняття вкладу банком від громадянина супроводжується відкриттям депозитного рахунку. Укладення договору банківського депозиту з громадянином і внесення ним коштів на відповідний рахунок за депозитом підтверджується ощадною книжкою або іншим документом (наприклад, квитанцією).

Що таке ощадна книжка?

Ощадна книжка – це документ, що засвідчує укладення договору банківського вкладу (депозиту) з громадянином, внесення ним грошових коштів та відображає їх рух на вкладному (депозитному) рахунку і нарахування процентів.

В ощадній книжці вказуються найменування і місцезнаходження банку (його філії), номер вкладного (депозитного) рахунка, а також усі грошові суми, зараховані на рахунок та списані з рахунка, а також залишок грошових коштів на рахунку на момент пред'явлення ощадної книжки у банк.

Відомості про вклад (депозит), вказані в ощадній книжці, є підставою для розрахунків за вкладом (депозитом) між банком і вкладником.

Видача банківського вкладу (депозиту), виплата процентів за ним і виконання розпоряджень вкладника про перерахування грошових коштів з рахунка за вкладом (депозитом) іншим особам здійснюються банком у разі пред'явлення ощадної книжки.

Якщо ощадну книжку втрачено або приведено у непридатний для пред'явлення стан, банк зобов'язаний за заявою вкладника видати йому нову ощадну книжку і на підставі особистої картки вкладного (депозитного) рахунку відновити відповідні записи.

Що таке ощадний (депозитний) сертифікат?

Ощадний (депозитний) сертифікат – це письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, що засвідчує право вкладника на одержання після вста-

новленого строку депозиту і процентів за ним. Іншими словами, ощадний (депозитний) сертифікат підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (володільця сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

У разі дострокового пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката до оплати банком виплачується сума вкладу та проценти, які виплачуються закладами на вимогу, якщо умовами сертифіката не встановлений інший розмір процентів.

Які додаткові переваги надає ощадний (депозитний) сертифікат його володільцю?

Ощадний (депозитний) сертифікат є цінним папером, який можна використовувати в цивільно-правових угодах як предмет купівлі-продажу, дарування, міни тощо. Поруч з цим, ощадний (депозитний) сертифікат може використовуватися як ліквідна застава.

Які види ощадних (депозитних) сертифікатів можуть випускатися банками?

Ощадні (депозитні) сертифікати можуть випускатися за ініціативою банку:

- одноразово або серіями;
- іменними або на пред'явника;
- на вимогу або на строк.

Ощадні (депозитні) сертифікати мають бути емітовані в паперовій (документарній) формі.

Ощадні (депозитні) сертифікати можуть випускатися процентними, купонними або безкупонними, і можуть бути номіновані як у національній валюті, так і в іноземній валюті.

Випуск та розміщення банками ощадних (депозитних) сертифікатів, номінованих у банківських металах, не дозволяється.

Емітентами ощадних (депозитних) сертифікатів можуть бути лише банки – юридичні особи.

На який строк можуть оформлятися вклади ощадними (депозитними) сертифікатами на пред'явника?

Ощадними (депозитними) сертифікатами на пред'явника, номінованими як у національній, так і в іноземній валюті, оформляються лише депозити на строк більше ніж 30 днів.

Які реквізити повинен містити ощадний (депозитний) сертифікат?

Ощадні сертифікати повинні мати такі реквізити:

- найменування цінного папера – „ощадний (депозитний) сертифікат“;
- найменування банку, що випустив сертифікат, та його місцезнаходження;
- порядковий номер сертифіката, дата випуску сертифіката;
- сума вкладу (депозиту), строк повернення вкладу (для строкового сертифіката);
- зобов'язання банку повернути суму, яка внесена на депозит;
- процентна ставка за користування депозитом;
- умови виплати процентів – у разі вимоги вкладника про повернення вкладу до обумовленого строку;
- найменування або ім'я володільця сертифіката (для іменного сертифіката);
- підпис керівника банку або іншої уповноваженої на це особи;
- печатку банку.

Сертифікат має містити також умови випуску, сплати та обігу сертифіката.

Банк, який випускає сертифікат, може долучити до його реквізитів та умов інші додаткові умови та реквізити, які не суперечать законодавчим актам України.

Виготовлення бланків сертифікатів здійснюється тільки на державних спеціалізованих підприємствах відповідно до вимог Правил виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку. Бланк сертифіката заповнюється банком друкованим способом або від руки – чорнилом чи кульковою ручкою.

Сума вкладу (депозиту) зазначається словами і пишеться з великої літери на початку рядка. Назва валюти, у якій номінований ощадний (депозитний) сертифікат, у відповідному відмінку пишеться після зазначеної суми суми впритул.

Жодні виправлення при заповненні сертифіката не допускаються. Якщо при заповненні бланка сертифіката допущені помилки, він вважається зіпсованим і підлягає знищенню.

Яка сума вважається дійсною у разі виникнення розбіжностей між сумами, зазначеними словами та цифрами?

У разі виникнення розбіжностей між сумами, що зазначені словами та цифрами, дійсною вважається та сума, яка зазначена словами.

Кому повертаються кошти у разі неможливості одержання вкладу (депозиту) особою, на користь якої внесені грошові кошти або банківські метали, до досягнення нею повнолітнього віку, за умови виникнення форс-мажорних обставин, за яких грошові кошти відшкодовуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб?

У разі неможливості одержання вкладу (депозиту) особою, на користь якої внесені грошові кошти або банківські метали, до досягнення нею повнолітнього віку, за умови виникнення форс-мажорних обставин, за яких грошові кошти відшкодовуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, вклади (депозити) повертаються особі, що здійснила цей внесок.

Який порядок розміщення і погашення ощадних (депозитних) сертифікатів?

Розміщення та погашення ощадних (депозитних) сертифікатів здійснюється лише банком-емітентом. До погашення приймаються тільки оригінали ощадних (депозитних) сертифікатів.

Сертифікат, що виписаний на користь фізичної особи, отримує особа, яка внесла грошові кошти на вклад (депозит), або інша уповноважена на це особа згідно із законодавством України.

З настанням строку вимоги вкладу (депозиту) банк здійснює платіж після пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката.

Погашення ощадних (депозитних) сертифікатів, які номіновані в національній валюті, та виплата процентів за ними здійснюються банками лише в національній валюті.

Погашення ощадних (депозитних) сертифікатів, які номіновані в іноземній валюті, та виплата процентів за ними здійснюються банками в іноземній валюті, а за письмовою заявою вкладника або особи, уповноваженої на здійснення цієї операції, – у національній валюті за курсом НБУ на дату закінчення строку, що зазначений в ощадному (депозитному) сертифікаті, або на дату дострокового викупу сертифіката.

За умови дострокового подання ощадного (депозитного) сертифіката до погашення банк сплачує власнику сертифіката суму вкладу (депозиту) та проценти, які виплачуються в розмірі як за вкладом (депозитом) на вимогу, якщо умовами сертифіката не встановлений інший розмір процентів.

У разі дострокового пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката на пред'явника, номінованого як у національній, так і в іноземній валюті, до погашення грошові кошти зараховуються банком на поточний рахунок вкла-

дника, відкритий у цьому банку, і можуть бути видані або перераховані за розпорядженням вкладника на інший рахунок не раніше ніж через п'ять робочих днів після їх зарахування.

Банк перевіряє справжність ощадного (депозитного) сертифіката і його відповідність записам на корінці або в реєстраційному журналі. Якщо дані збігаються, то в реєстраційному журналі власників сертифікатів робиться позначка про погашення (для іменного ощадного (депозитного) сертифіката). Після цього на підставі заяви власника ощадного (депозитного) сертифіката, у якій обов'язково мають зазначатися дані про документ, що згідно із законодавством України засвідчує особу (назва, серія та номер документа, дата видачі, повна назва органу, що видав документ), грошові кошти перераховуються на зазначений у заяві рахунок або видаються готівкою фізичним особам, також здійснюється погашення сертифіката шляхом написання слова „Погашено“ у правому верхньому його куті.

Розрахунки за придбані ощадні (депозитні) сертифікати та сплата грошових коштів за ними для фізичних осіб здійснюються як у готівковій, так і в безготівковій формі.

Якщо строк одержання вкладу (депозиту) за строковим ощадним (депозитним) сертифікатом прострочено, то такий сертифікат вважається документом на вимогу, за яким на банк покладається зобов'язання сплатити зазначену в ньому суму вкладу (депозиту) та процентів за ним у разі пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката.

Чи зобов'язаний вкладник попереджати банк про зміну свого місця проживання?

Зазвичай, такий обов'язок передбачається сторонами у договорі банківського вкладу (депозиту). У разі відсутності такого обов'язку у договорі, щоб отримувати необхідну кореспонденцію від банку, вкладник має бути зацікавлений у повідомленні банку про зміну свого місця проживання.

Чи зобов'язаний вкладник попереджати банк про свій намір дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту)?

Зважаючи, що дострокове розірвання договору банківського вкладу (депозиту) є несприятливою обставиною для банків, то останні у розроблених ними примірних договорах передбачають, що вкладник про свої наміри розірвати достроково договір не менш, як за визначену кількість банківських днів зобов'язаний письмово повідомити про це банк. Таку умову банки передбача-

ють для того, щоб забезпечити своєчасне повернення суми вкладу (депозиту) з нараховуваними процентами.

Чи має банк право відмовити громадянину в укладенні договору банківського вкладу (депозиту)?

За загальним правилом, банк не має права відмовитися від укладення договору банківського вкладу (депозиту) з громадянином, навіть за наявності у нього можливостей надання фінансових послуг. Можливості банку зумовлені наявністю банківської ліцензії, технічного оснащення для прийняття вкладів (депозитів); економічними нормативами, що встановлюються НБУ відповідно до вимог чинного законодавства; відсутністю інших причин, що позбавляють банк можливості прийняти вклад (депозит). Банк не має права надавати перевагу одному вкладнику перед іншим щодо укладення договору, якщо інше не встановлено законом. Умови договору банківського вкладу встановлюються однаковими для всіх вкладників, крім тих, кому за законом надані відповідні пільги. У разі необґрунтованої відмови банку від прийняття вкладу громадянин має право звернутися до суду з позовом про відшкодування збитків, завданих такою відмовою.

Проте, варто знати, що для відкриття депозитного рахунку та прийняття суми вкладу (депозиту) банк має право вимагати від громадянина пред'явлення необхідних документів. Зокрема, такими документами є паспорт та довідка податкової інспекції про присвоєння громадянину ідентифікаційного номера. Якщо громадянин відмовляється надати необхідні документи або вони є недійсними (наприклад, у паспорті відсутні фотографії, що вклеюються при досягненні громадянином 25 і 45 років чи відмітка про реєстрацію місця проживання), то банк вправі відмовити такому громадянину у відкритті вкладного (депозитного) рахунку.

ПИТАННЯ ЩОДО ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ГРОМАДЯН

Які гарантії передбачені чинним законодавством щодо відшкодування коштів вкладникам у разі недоступності вкладів?

Законом України „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб“ від 20.09.2001 р. № 2740-III визначено засади функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, порядок відшкодування вкладів вкладникам банків – учасників (тимчасових учасників) Фонду, а також врегульовано відносини між Фондом, Кабінетом Міністрів України та Національним банком України.

Що таке Фонд гарантування вкладів фізичних осіб?

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) є державною спеціалізованою установою, яка була створена на виконання Указу Президента України від 10.09.1998 р. № 996/98, і яка виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб.

Що таке недоступність вкладів?

Недоступність вкладів – це неможливість одержання вкладу вкладником відповідно до умов договору, яка настає з дня призначення ліквідатора банку – учасника (тимчасового учасника) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

В якому обсязі підлягають відшкодуванню кошти вкладників за їх вкладами в банку у зв'язку із недоступністю таких вкладів?

Відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб“ Фонд гарантує кожному вкладнику банку – учасника (тимчасового учасника) Фонду відшкодування коштів за його вкладами, включаючи відсотки, в розмірі вкладів на день настання недоступності вкладів, але не більше 1200 гривень по вкладах у кожному із таких банків. Зазначений розмір відшкодування коштів за вкладами, включаючи відсотки, за рахунок коштів Фонду може бути збільшено за рішенням адміністративної ради Фонду залежно від тенденцій розвитку ринку ресурсів, залучених від вкладників банками – учасниками (тимчасовими учасниками) Фонду.

Адміністративна рада Фонду своїм рішенням від 31.01.2006 р. № 43 збільшила розмір відшкодування коштів фізичних осіб, включаючи відсотки до 8000 грн.

Які види вкладів гарантуються Фондом?

Фонд гарантує вклади (депозити), а саме: кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, розміщені Вами на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку на іменних рахунках у банку – учаснику (тимчасовому учаснику) Фонду чи залучені таким банком у формі випуску (емісії) іменних ощадних (депозитних) сертифікатів.

Які види вкладів не гарантуються Фондом?

Фонд не гарантує відшкодування закладами, які розміщені на рахунках фізичних осіб – підприємців і використовуються для здійснення підприємницької діяльності.

Чи має значення кількість вкладів для визначення суми відшкодування банку у зв'язку із недоступністю таких вкладів?

Так, має. У разі розміщення вкладником в одному банку-учаснику (тимчасовому учаснику) Фонду кількох вкладів Фонд гарантує відшкодування коштів за такимикладами, включаючи відсотки, у розмірі загальної суми вкладів за станом на день настання недоступності вкладів, але не більше розміру, офіційно встановленого Фондом.

Якщо вкладник має вклади у кількох банках – учасниках (тимчасових учасниках) Фонду, які в подальшому реорганізувалися шляхом їх злиття, приєднання або перетворення в один банк – юридичну особу, Фонд гарантує відшкодування коштів за цимикладами до закінчення строку дії договорів за цимикладами на тих самих умовах, що й до реорганізації. Вклади, залучені після реорганізації банків-учасників (тимчасових учасників) Фонду, гарантуються Фондом у загальній сумі, але не більше розміру, офіційно встановленого Фондом.

Вклади яких розмірів не підлягають відшкодуванню?

Вклади, розмір яких становить менше 1 гривні, відшкодуванню не підлягають.

В якій валюті відшкодовуються вклади, що були внесені в іноземній валюті?

Відшкодування вкладів в іноземній валюті відбувається у національній валюті України після перерахування суми вкладу за офіційним (обмінним) курсом Національного банку України на день настання недоступності вкладів.

В якому випадку вклади не гарантуються Фондом?

У випадку, якщо банк не є учасником Фонду або вклад був розміщений після переведення банку-учасника Фонду до категорії тимчасового учасника Фонду, про що банк повинен був поінформувати своїх вкладників.

Кому Фонд не відшкодовує гарантовану суму за вкладами?

Фонд не відшкодовує гарантовану суму за вкладами, розміщеними:

- членами наглядової ради, ради директорів і ревізійної комісії банку, вклади в якому є недоступними;
- працівниками незалежних аудиторських фірм (аудиторами), які здійснювали аудиторські перевірки банку протягом останніх трьох років;
- акціонерами, частка яких перевищує 10 відсотків статутного капіталу банку;
- третіми особами, які діють від імені членів наглядової ради, ради директорів і ревізійної комісії банку;
- вкладниками, які на індивідуальній основі отримують від банку пільгові відсотки та мають фінансові привілеї, що призвели до погіршення фінансового стану банку;
- вкладниками, які не ідентифіковані ліквідаційною комісією.

Чи зобов'язані банки-учасники (тимчасові учасники) розміщувати у всіх приміщеннях, до яких мають доступ вкладники, інформацію про систему гарантування вкладів?

Банки-учасники (тимчасові учасники) Фонду зобов'язані розміщувати у всіх приміщеннях, до яких мають доступ вкладники, інформацію про систему гарантування вкладів, а також надавати інформацію про види вкладів, що підлягають гарантуванню Фондом, обсяги і порядок їх відшкодування.

Чи зобов'язаний банк попереджати вкладника про те, що банк є учасником (тимчасовим учасником) Фонду?

Про те, що банк є учасником Фонду, банк не зобов'язаний попереджати громадян, які звернулись до банку для укладення договору банківського вкладу (депозиту). Однак, банк, переведений до категорії тимчасового учасника Фонду, зобов'язаний попереджати у письмовій формі фізичних осіб при укладенні з ними нових угод на залучення вкладів, що Фонд не гарантує відшкодування за цими вкладами на умовах, визначених законом.

Чи мають право на відшкодування своїх вкладів громадяни у зв'язку з виключенням банку із числа учасників (тимчасових учасників) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?

Виключення банку з числа учасників (тимчасових учасників) Фонду не позбавляє вкладників, вклади яких були залучені до дня отримання банком повідомлення про переведення його до категорії тимчасових учасників, права на відшкодування таких вкладів у разі настання їх недоступності.

Які банки сьогодні є тимчасовими учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?

Станом на 31.01.2006 р. тимчасовими учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб є нижченаведені банки¹.

№ з/п	№ за реєстром	Дата прийняття рішення про переведення до категорії тимчасових учасників	Дата прийняття рішення про переведення до категорії тимчасових учасників	№ довідки тимчасового учасника Фонду
1	162	Акціонерний комерційний банк „Юнекс“	26.02.2003 р.	6Т
2	159	Акціонерний банк „Столичний „	27.01.2004 р.	15Т
3	098	Закрите акціонерне товариство „Український кредитний банк“	21.04.2005 р.	18Т
4	146	Акціонерний комерційний банк „Інтерконтинентбанк“	29.07.2005 р.	21Т
5	049	Відкрите акціонерне товариство „Акціонерний комерційний банк „Гарант“	24.11.2005 р.	22Т

Який порядок визначення вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладом?

Порядок визначення вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами полягає у наступному. Ліквідатор банку-учасника (тимчасового учасника) Фонду має надати Фонду протягом двадцяти робочих днів з дня настання недоступності вкладів повний перелік вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами, із визначенням їх розрахункової суми, яка підлягає відшкодуванню відповідно до закону.

На підставі одержаного від ліквідатора банку – учасника (тимчасового учасника) Фонду переліку вкладників із визначенням розрахункової суми, яка

¹ Згідно інформації, розміщеної на офіційній WEB-сторінці Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (<http://www.fg.org.ua/bank2.htm>).

підлягає відшкодуванню за рахунок коштів Фонду, Фонд у місячний строк перевіряє подані розрахунки з урахуванням вимог статті 4 Закону України „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб“ та приймає рішення про відшкодування коштів вкладникам.

Фонд протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про відшкодування Фондом коштів за вкладами фізичних осіб повідомляє вкладників через офіційні засоби масової інформації.

Варто пам'ятати, що з дня настання недоступності вкладів припиняється нарахування відсотків за ними.

Яким чином здійснюються розрахунки з вкладниками банків-учасників (тимчасових учасників) Фонду?

Порядок відшкодування Фондом коштів за вкладами фізичних осіб затверджується адміністративною радою Фонду.

Відшкодування за вкладами здійснюється в готівковій або безготівковій формі.

Фонд за запитом ліквідатора банку-учасника (тимчасового учасника) Фонду у письмовому вигляді надає необхідну інформацію про розмір відшкодованих коштів за вкладами за рахунок коштів Фонду.

Виплата Фондом гарантованої суми відшкодування через визначені банки-агенти здійснюється протягом трьох місяців з дня настання недоступності вкладів. У разі ліквідації системоутворюючого банку цей строк може бути продовжено до шести місяців.

Відшкодування за вкладами можуть сплачуватися іншим особам згідно з законодавством України (за довіреністю, заповітом тощо). Строк позовної давності по зверненнях вкладників становить три роки.

Протягом якого часу Фонд зобов'язаний здійснювати виплати гарантованої суми відшкодування за вкладами?

Протягом трьох років з дня призначення ліквідатора банку-учасника (тимчасового учасника) Фонду.

ПОРАДИ ГРОМАДЯНАМ, ЯКІ МАЮТЬ НАМІР УКЛАСТИ ДОГОВІР БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ)

Порада перша. Обирайте виважено.

Зупиніть свій вибір на банку, який не перебуває у стані ліквідації. Ризиковано вкладати гроші в банки, статутний фонд яких не відповідає величині, яку визначає Національний банк України. В газеті „Бізнес“, „Вісник НБУ“ та інших систематично друкуються основні показники діяльності банків України. Вони дозволяють зробити висновки про надійність фінансових установ навіть людині, яка абсолютно не розуміє усіх професійних тонкощів.

Щоб довірити свої гроші банку, потрібно не лінуватися і вибрати не один чи два, а значно більше банків. По-перше, тому що „не можна усі яйці класти в одну корзину“. Це означає, що коли обраний Вами банк „лопне“, то можна втратити майже все в одну мить. Слід пам'ятати, що компенсація за вкладами фізичних осіб на сьогодні не може бути більшою, ніж 8000 грн., навіть у випадку, якщо в один і той же банк було зроблено декілька вкладів. Також варто знати, що процес повернення цієї відносно невеликої суми може затягнутися на декілька років, а інфляція зменшить її реальну вартість. ***Якщо ж Ви попередньо поділивши гроші, зробили вклади у декілька банків, то можливі втрати будуть значно меншими.***

Порада друга. Головне надійність.

Обираючи банк, не слід гнатися за найбільшими процентами. Звертайте увагу, перш за все на його надійність. Адже, не є секретом та обставина, що коли банк обіцяє вкладникам найбільші проценти, то можливо здійснює ризиковану фінансову політику. Тому Вам із своїм вкладом (депозитом) краще не ризикувати. А коли закортіло ризикнути, то робіть вклад у розмірі, що гарантується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Уважно вивчіть умови розміщення вкладів. Не завжди можна відразу ж зрозуміти усі нюанси, особливо, якщо робите вклад вперше. Необхідно з'ясувати у працівників банку про ті умови депозитного договору, які Вам є незрозумілими. Іноді деякі банки пропонують вкладникам різні пільги (підвищену процентну ставку) пенсіонерам, дітям тощо. Існують вклади, які можна

поповнювати або щомісячно отримувати з них проценти. Як правило, за такими вкладками процентні ставки є відносно невеликими. Найбільш високі проценти нараховуються на великі суми (понад 20-50 тис. грн.), а також на вклади, що розміщуються на 12 місяців і більше. У Ваших інтересах термін перебування коштів в банку обмежити раціональними величинами: в дуже надійних банках вони можуть складати не більше ніж 12 місяців, в менш надійних – 3-6 місяців. В протилежному випадку, не встигнете повернути вкладені кошти, якщо банк збанкрутує.

Порада третя. Ви і банк – рівноправні сторони.

Договір банківського вкладу (депозиту), який буде укладено з Вами, необхідно ретельно вивчити і з'ясувати цілу низку його пунктів. Почнемо з першого абзацу, де зазначається особа, яка підписує договір від імені банку. Така особа повинна мати довіреність на вчинення певних дій від імені банку, тобто його керівника. У разі, якщо договір підписаний особою, яка не наділена такими повноваженнями (без відповідної довіреності), то його може бути визнано недійсним. Особливо це буде мати значення у разі, коли вкладник претендуватиме на повернення гарантованої суми вкладу збанкрутілого банку.

Не соромтеся і вимагайте пред'явити документи, що засвідчують правомочність особи, яка укладає договір від імені керівництва банку. **Це Ваше законне право.** Працівник банку до укладення договору уважно вивчить Ваші документи: паспорт та довідку з податкової інспекції про присвоєння ідентифікаційного номера. Це означає, що такі ж дії можете здійснити і Ви.

Слід також переконатися у тому, що у договорі **без помилок зазначені Ваші прізвище, ім'я, по-батькові, адреса та інші дані згідно поданих документів.**

Порада четверта. Постарайтесь передбачити усі можливі ситуації.

Бажаєте при необхідності повернути вклад до закінчення терміну дії договору? Зверніть увагу на ту частину договору, де про це зазначається. Звісно, що договір обов'язково повинен містити таку умову, оскільки, відмова від права на одержання вкладу на першу вимогу є нікчемною. Проте, варто звернути увагу на ту обставину, протягом якого терміну банк зобов'язується повернути суму вкладу, та яким чином нараховуватимуться проценти, а також за скільки днів до розірвання укладеного договору Ви повинні письмово повідомити банк. Бажано, щоб ці терміни були невеликими, тобто не перевищували 2-5 днів.

Порада п'ята. Чи піклується банк про інтереси вкладника?

Дати відповідь на це запитання Ви зможете лише після ретельного вивчення усіх пунктів договору, який запропонує укласти банк. Слід мати на увазі, що кожен банк розробив типовий договір банківського вкладу (депозиту), який вже з огляду на бажання вкладника, не може піддаватись змінам. Для того, щоб почуватися впевнено, довіривши банку свої кошти, зробіть візити у декілька банків та попросіть у їх працівників роздрукувати незаповнену форму договору, а також прокоментувати його деякі положення. Маючи декілька примірників договорів, Ви зможете зробити для себе потрібний висновок. **Як кажуть: все пізнається у порівнянні.** Обов'язково зверніть увагу на ту обставину, чи зазначено у договорі, що процентна ставка залишається незмінною протягом терміну дії договору банківського вкладу (депозиту). Якщо такий пункт у договорі відсутній, то не варто ризикувати і підписувати такий договір. Адже, навряд чи влаштують Вас такі умови: „У випадку зміни ситуації на фінансовому ринку України та/або нормативів НБУ по обов'язковому резервуванню Сторони досягли згоди вважати настання таких обставин істотною зміною обставин, якими Сторони керувалися при визначенні розміру процентної ставки при укладанні цього Договору. У цьому випадку Сторони досягли взаємної згоди без укладання будь-якої додаткової угоди до цього Договору встановити наступний порядок змін умов цього Договору щодо розміру процентної ставки.

Про зміну процентної ставки Банк повідомляє Вкладника шляхом направлення листа з повідомленням про вручення за 10 (десять) календарних днів до вступу в дію зміненої процентної ставки. Зміни до Договору набувають чинності, а нова процентна ставка починає діяти з 11-го дня після відправлення Банком повідомлення відповідно до абзацу другого цього пункту Договору. Сторони досягли згоди, що датою, з якої починається відлік зазначеного вище десятиденного строку вважається дата, зазначена на квитанції, яка надається Банку відділенням зв'язку при відправленні листа з повідомленням про вручення, або дата, яка зазначена в повідомленні, яке отримане Вкладником особисто у Банку.

У випадках, коли протягом 30 (тридцяти) календарних днів з дня відправлення Банком відповідно до п.3.9. цього Договору Вкладнику листа про зміну процентної ставки, Вкладник особисто звернувся в Банк і не погоджується з розміром зміненої відповідно до вказаного пункту Договору процентної ставки, Вкладник має право достроково витребувати суму Вкладу, а Банк достроково повертає суму Вкладу разом з процентами, нараховани-

ми у відповідності з умовами пп.3.2., 3.4., 3.9. даного Договору не пізніше наступного робочого дня з моменту пред'явлення Вкладником вимоги про дострокове повернення суми Вкладу”².

Також не варто вступати у відносини з банком, працівники якого відмовляються надати Вам можливість попередньо вивчити умови договору банківського вкладу (депозиту), посилаючись на різні причини (неможливість роздрукувати договір без уведення в електронну програму персональних даних вкладника, заборона керівництва на роздруківку тексту договору тощо). Варто пам'ятати, що такий договір ретельно готувався цілою командою фахівців, і розібратись Вам в усіх тонкощах договору за досить короткий проміжок часу під час його безпосереднього укладення, буде просто неможливо.

Порада шоста. Виняткова уважність.

Ретельно вивчіть документ (касовий ордер, квитанцію), який засвідчуватимете передачу Вами після укладення договору грошей в касу банку. В ньому мають бути чітко зазначені дата, сума (цифрами та прописом), Ваші прізвище, ім'я, по-батькові, інші паспортні дані, мету платежу, найменування банку, що прийняв вклад, його печатка або штамп. **Все має бути зазначено без будь-яких помилок.**

Порада сьома. Довіряй, але перевіряй.

Ні за яких обставин, не передавайте попередньо не перераховані гроші, розраховуючи на порядність касира. Передаючи іноземну валюту, слід пам'ятати, що у разі наявності на банкнотах плям, розривів, написів чи букв, скоріш за все таку банкноту не візьмуть і запропонують її замінити. Тому, варто мати із собою кошти в національній валюті, щоб придбати іншу банкноту, можливо у цього ж банка.

Порада восьма. Раціональна підозрілість є обов'язковою.

Пам'ятайте: отримуючи назад свій вклад та проценти по вкладу, уважно прочитайте касовий ордер. Це потрібно для того, щоб знати, яку суму отримуєте. Ретельно огляньте усі банкноти і вимагайте, **не відходячи від каси**, заміни, якщо будь-яка банкнота викликає у Вас сумніви. Коли у Вас приймали банкноти, то касир вивчав їх за допомогою спеціальної апаратури. **Ви ж не**

² Текст наведено із договору, отриманого автором брошури в одному із банків в м. Києві.

маєте ніякої апаратури, тому маєте право вимагати заміни будь-якої підозрілої банкноти, і не потрібно соромитися скористатися цим правом.

Порада дев'ята, делікатна. Обов'язково визначте спадкоємців.

Ця порада, передусім стосуватиметься вкладників похилого віку. Під час оформлення вкладу (депозиту) запропонуйте, якщо Вам не пропонує це зробити банківський працівник, скласти заповідальне розпорядження, згідно якого Ваш вклад зможе отримати інша особа. Для цього в більшості банків вимагають присутність не лише тієї особи, яка отримає Ваш вклад, але і її паспорт та довідку про присвоєння ідентифікаційного номеру. Необов'язково це питання вирішувати у день укладення договору банківського вкладу (депозиту). Це можна буде зробити у будь-який інший зручний день.

Слід знати, що деякі банки вирішують це питання без присутності іншої особи (достатньо вказати її прізвище, ім'я, по-батькові та точну адресу).

Порада десята. Безпеки багато не буває.

Для цього потрібно дотримуватись декількох правил. По-перше, зробивши вклад, бажано про це не розповідати не лише друзям та знайомим, але й рідним і близьким (у необхідних випадках). По-друге, вимагайте від працівників банку, щоб усі операції оформлялись документально. Ні за яких обставин нікому не довіряйте свої платіжні документи: щоб підробити Вашу ощадну книжку, її необхідно побачити, принаймні один раз. Зберігайте усі чеки та ордери в надійному місці, а стан рахунку варто перевіряти два рази на місяць.

Ще один нюанс: збереження Вами в таємниці від інших осіб наявності депозитного рахунку унеможливить поласувати Вашими коштами, коли вони після закінчення терміну дії договору будуть зберігатись за місцем Вашого проживання.

Остання, одинадцята порада. Прогноз – справа ненадійна.

Ніхто не дасть точного довгострокового прогнозу стосовно того, в якій валюті краще заощаджувати кошти. На сьогоднішній день найбільші дивіденди отримують вкладники, які зробили вклади у національній валюті – гривні, дещо менші – доларах та євро. Хто зробив раніше вклади у доларах та/чи євро – дещо втратив, зважаючи на останні події на фінансовому ринку України. Не зважаючи на ту обставину, що гривня останнім часом міцно закріпилась на одній позначці стосовно долара, ніхто не може гарантувати її ста-

більність. Для того, щоб не програти у будь-якому випадку, бажано робити вклади у тій валюті, якій Ви більше довіряєте, або ж у рівних частках: у гривнях та доларах чи євро. У разі обвалу будь-якої з валют, Ви втратите значно менше, аніж якби зробили вклад в одній валюті, яка згодом знецінилась.

ЗРАЗКИ ДОГОВОРІВ БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ

ДОГОВІР БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ № _____

_____ „____” _____ 200_ р.
Товариство з обмеженою відповідальністю „_____” (іменований на далі „Банк”) в особі _____ -Начальника відділення № _____ КРУ ТОВ „_____”, що діє на підставі довіреності № _____ від „____” _____ 200_р. з однієї сторони, та громадянин (ка) _____, резидент України, паспорт серія _____, номер _____, виданий _____, зареєстрований за адресою _____, ідентифікаційний код _____ (іменований надалі Вкладник”), з другої сторони, разом іменовані „Сторони”, уклали цей Договір про нижченаведене.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

- 1.1. Банк приймає від Вкладника кошти у депозитний вклад (далі – „Вклад”) в сумі _____ на умовах та в порядку визначених цим Договором.
- 1.2. Вклад залучається строком на _____ днів з _____ 200_ р. по _____ 200_ р.
- 1.3. Процентна ставка за Вкладом складає _____ % (_____) процентів річних. Процентна ставка залишається незмінною протягом терміну Вкладу, зазначеному в п 1.2.
- 1.4. Додаткові внески до Вкладу не допускаються.
- 1.5. Зарахування грошових коштів, що надійшли на рахунок, зазначений в п.2.3.2 цього Договору, протягом операційного часу здійснюється в той же робочий день, після операційного часу – на наступний робочий день.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

2.1. Банк зобов'язується:

- 2.1.1. Прийняти грошові кошти, зазначені в п. 1.1. цього Договору, і зарахувати їх на депозитний рахунок № _____, підтвердивши одержання Вкладу видачею належним чином оформленої квитанції Банку та / або виписки з депозитного рахунку.
- 2.1.2. Нараховувати та сплачувати проценти в порядку, передбаченому _____

цим Договором. 2. 1

2.1.3. Зберігати таємницю Вкладу та нести відповідальність за її розголошення.

2.1.4. Нести повну відповідальність за збереження суми Вкладу та нарахованих по ньому процентів.

2.1.5. Після закінчення терміну Вкладу, передбаченого п.1.2. цього Договору, повернути повністю суму Вкладу готівкою або у безготівковій формі за вибором Вкладника.

2.1.6. Якщо після закінчення терміну Вкладу, вказаного в п. 1.2. цього Договору, Вкладник не звернувся з вимогою про повернення Вкладу, Банк забезпечує збереження суми Вкладу до моменту звернення Вкладника до Банку з вимогою про повернення Вкладу.

2.1.7. Інформувати Вкладника про особливі умови Вкладу, шляхом розміщення відповідної письмової інформації в приміщеннях Банку.

2.2. Банк має право:

2.2.1. Вимагати від Вкладника надання документів, необхідних для відкриття депозитного рахунку і внесення (перерахування) на нього коштів.

2.2.2. Користуватися сумою Вкладу на власний розсуд протягом всього строку дії цього Договору, забезпечивши повне її збереження.

2.3. Вкладник зобов'язується:

2.3.1. Надати та оформити передбачені чинним законодавством документи, необхідні для відкриття депозитного рахунку.

2.3.2. Внести готівкою на депозитний рахунок, що відкривається Банком, грошові кошти в сумі та в строк, передбачені п.п.1.1., 1.2. цього Договору.

2.3.3. При необхідності дострокового розірвання цього Договору, письмово повідомити про це Банк не менш, як за 2 банківські дні.

2.3.4. Ознайомитися та дотримуватися особливих умов Вкладу.

2.3.5. У випадку зміни адреси фактичного місця проживання в п'ятиденний строк письмово повідомити Банк.

2.4. Вкладник має право:

2.4.1. Отримувати проценти по Вкладу на умовах, передбачених цим Договором.

2.4.2. Отримувати інформацію щодо суми нарахованих процентів.

2.4.3. Після закінчення терміну Вкладу отримати суму Вкладу.

2.4.4. Достроково розірвати Договір і отримати суму Вкладу та проценти, нараховані у відповідності до п.4.2. цього Договору.

3. ПОРЯДОК ПОВЕРНЕННЯ ВКЛАДУ, НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПРОЦЕНТІВ

3.1. Проценти на Вклад нараховуються щомісячно від дня, наступного за днем зарахування суми Вкладу (або поповнення) у Банк, до дня, який передує його поверненню Вкладникові або списанню з депозитного рахунку Вкладника з інших підстав. Після закінчення терміну Вкладу, встановленого в п. 1.2. цього Договору, проценти не нараховуються.

3.2. Остаточний розрахунок (повернення суми Вкладу та сплата процентів за останній розрахунковий період) здійснюється у готівковій формі, якщо Вкладник не обрав іншу форму отримання грошових коштів, подавши до Банку відповідну заяву.

4. ДОСТРОКОВЕ РОЗІРВАННЯ ЦЬОГО ДОГОВОРУ

4.1. У разі дострокового розірвання цього Договору з ініціативи Вкладника останній письмово повідомляє Банк про свої наміри не менш, як за 2 банківські дні, по закінченні яких Банк зобов'язаний повернути Вклад.

4.2. При достроковому поверненні Вкладу Банк здійснює перерахунок раніше нарахованих процентів. Проценти в цьому випадку нараховуються та сплачуються у розмірі __ % річних за фактичну кількість днів знаходження коштів на депозитному рахунку згідно п. 3.1. цього Договору.

4.3. Надлишкове виплачені проценти утримуються із суми Вкладу.

4.4. У разі дострокового розірвання цього Договору в строк до 32 календарних днів (включно) з дня його підписання, Вкладник сплачує Банку комісію за видачу суми Вкладу у розмірі 1%.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

5.1. У випадку невиконання або неналежного виконання зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

5.2. За несвоєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за цим Договором винна сторона сплачує пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ від несплаченої суми за кожен день прострочення.

5.3. Сторони звільняються від відповідальності, якщо невиконання або неналежне виконання умов цього Договору є наслідком обставин надзвичайного характеру, таких як воєнні дії, заколот, страйки, масові безпорядки, аварії, пожежі, стихійні лиха, видання уповноваженими органами нормативних актів, що прямо перешкоджають або забороняють вчиняти дії, спрямовані на виконання зобов'язань за цим Договором, а також інші обставини надзви-

чайного характеру, які виникли після укладення цього Договору, і які Сторони не могли передбачити і відвернути розумними діями.

5.4. Всі спори в рамках цього Договору, врегулювання яких не може бути досягнуто Сторонами шляхом переговорів, передаються на розгляд суду.

6. ТЕРМІН ДІЇ ДОГОВОРУ

6.1. Цей Договір набирає чинності з моменту його підписання Сторонами.

6.2. Договір припиняє свою дію за згодою сторін з моменту виплати Банком Вкладнику повної суми Вкладу і нарахованих процентів, а також в інших випадках, передбачених чинним законодавством України.

6.3. Договір припиняє свою дію при невиконанні Вкладником умов п.2.3.2. цього Договору.

6.4. Припинення дії цього Договору є підставою для закриття депозитного рахунку Вкладника та рахунку нарахованих процентів.

7. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Будь-які зміни і доповнення до цього Договору можуть бути здійснені тільки за згодою сторін у письмовій формі і є невід'ємною частиною даного Договору.

7.2. У всьому, що не передбачено цим Договором, Сторони керуються чинним законодавством.

7.3. Цей Договір складено у двох примірниках, по одному для Сторін, які мають однакову юридичну силу.

8. РЕКВІЗИТИ СТОРІН ТА ЇХ ПІДПИСИ

ДОГОВІР № _____

**банківського вкладу (депозиту) з видачею
ощадних (депозитних) сертифікатів**

м. _____ „____” _____ 200__ р.

АКБ „_____”, в подальшому „**Банк**”, в особі Голови Правління _____, що діє на підставі Статуту, з однієї сторони, **та громадянин (-ка) України** _____, в подальшому „**Вкладник**”, з іншої сторони, що разом іменуються „Сторони”, уклали цей Договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

- 1.1. **Банк** приймає від **Вкладника** грошову суму (вклад) у розмірі _____, _____ (_____ грн. 00 коп.), в подальшому „Сума вкладу”.
- 1.2. Внесення грошової суми на вклад підтверджується видачею ощадного (-их) (депозитного) (-их) сертифіката (-ів) АКБ „_____”, в подальшому „**Сертифікати**”, на загальну номінальну суму (_____ **грн. __ коп.**).
- 1.3. **Банк** приймає від **Вкладника** грошову суму (вклад) строком до _____ . ____ . 200__ р.
- 1.4. Річна відсоткова ставка по вкладу становить _____ (_____ **цілих нуль** десятих) відсотків річних.
- 1.5. Відсотки на банківський вклад нараховуються щомісячно і сплачуються на момент повного повернення вкладу **Вкладнику**. Відсотки на банківський вклад нараховуються від дня, наступного за днем надходження суми вкладу в **Банк**, до дня, який передує поверненню суми вкладу **Вкладникові**.
- 1.6. Повернення вкладу відбувається шляхом погашення **Сертифікатів**.
- 1.7. При погашенні **Сертифікатів** **Банк** сплачує **Вкладнику** суму вкладу та відсотки.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

- 2.1. **Вкладник** зобов'язується внести готівкою через касу **Банку** або перерахувати грошову суму, зазначену у п. 1.1., в повному обсязі протягом 3 (Трьох) банківських днів з моменту підписання цього Договору, за наступними реквізитами: рахунок № _____ в АКБ „_____”, одержувач – АКБ „_____”, код ЄДПРОУ _____, МФО _____; призначення платежу: „Перерахування грошових коштів згідно договору

банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадних (депозитних) сертифікатів АКБ „_____” № _____ від _____.200__ р. без ПДВ.”.

2.2. Після виконання **Вкладником** п. 2.1. цього **Договору** та при наявності документів, необхідних для отримання **Сертифікатів Вкладником** (а, саме – належним чином оформленої довіреності на уповноважену особу), **Банк** виписує **Сертифікати** відповідно до Реєстру (додаток № 1 до цього Договору) та передає їх **Вкладнику** за актом прийому-передачі, що є невід'ємною частиною цього Договору.

2.3. **Вкладник** зобов'язаний отримати виписані **Банком Сертифікати** протягом 1 (Одного) банківського дня з моменту виконання Вкладником п. 2.1. цього Договору.

2.4. **Банк** зобов'язується виплатити вклад на підставі письмової заяви **Вкладника** та за умови пред'явлення **Вкладником** оригіналів **Сертифікатів в Банк**.

2.5. При достроковому пред'явленні **Сертифікатів в Банк** до погашення **Вкладник** зобов'язаний попередити **Банк** не менше, ніж за три календарні дні до дня погашення.

2.6. Якщо **Вкладник** не вимагає повернення суми вкладу зі спливом строку, встановленого даним Договором, Договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу.

2.7. **Банк** зобов'язується не розповсюджувати відому йому інформацію щодо вкладу, крім випадків передбачених діючим законодавством України.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

3.1. У випадку порушення строків виплати вкладу, **Банк** сплачує **Вкладнику** пеню у розмірі 0,01% від неповерненої вчасно суми за кожний день прострочення виконання за умови, що Сертифікати були пред'явлені **Вкладником в Банк** до погашення в строк, обумовлений в п. 1.3. цього Договору.

3.2. У випадку пред'явлення **Вкладником Сертифікатів в Банк** для сплати вкладу після строку, вказаного в п. 1.3. цього Договору, **Банк** не несе відповідальності передбаченої п. 3.1. цього Договору.

3.3. **Вкладник** несе повну відповідальність за законність коштів, що депонуються в Банку з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами АКБ „_____”.

3.4. Неустойка за цим Договором або у зв'язку з ним, підлягає сплаті за першою вимогою Сторін. Сплата неустойки по цьому Договору не звільняє винну Сторону від виконання зобов'язань по цьому Договору, якщо інше не ви-

пливає з цього Договору або додаткових угод Сторін.

3.5. Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання зобов'язань по цьому Договору, якщо воно є наслідком дії обставин непереборної сили, які виникли після укладання цього Договору, мають безповоротний характер та не залежать від волі Сторін (форс-мажорних обставин), наприклад: дія природних стихій і катаклізмів, війна, масові порушення правопорядку та ін., заборона і обмеження, які випливають з документів нормативного характеру державних органів.

3.6. Настання форс-мажорних обставин може викликати збільшення строку виконання цього Договору на період їх дії, якщо Сторони не домовились про інше.

4. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Всі зміни, доповнення і додатки до цього Договору здійснюються в письмовій формі, підписуються належним чином уповноваженими представниками Сторін і становлять невід'ємну частину цього Договору.

4.2. Всі спори, що виникають між Сторонами при виконанні цього Договору вирішуються шляхом переговорів.

Якщо Сторонам не вдалось досягти згоди шляхом переговорів, спір вирішується у порядку встановленому чинним законодавством України.

4.3. Договір вважається неукладеним в разі невиконання Вкладником п. 2.1 цього Договору.

4.4. Договір набуває чинності з моменту надходження грошових коштів (вкладу) у **Банк** та видачі **Сертифікатів** і діє до повного виконання Сторонами своїх зобов'язань.

Дія Договору припиняється за взаємною згодою Сторін, за рішення суду або при кінцевому розрахунку між Сторонами.

4.5. Цей договір складено у двох примірниках, які зберігаються у кожній із сторін і мають однакову юридичну силу.

5. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ І БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України „Про Національний банк України“ від 20.05.1999 р. № 679-XIV
2. Закон України „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб“ від 20.09.2001 р. № 2740-III.
3. Закон України „Про внесення зміни до Закону України „Про податок з доходів фізичних осіб“ (щодо оподаткування відсотків з банківських вкладів) від 21.12.2004 р. № 2273-IV.
4. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами (затверджене Постановою Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516, із змінами, внесеними згідно з Постановою НБУ від 15.09.2004 р. № 437).
5. Бабаскін А.Ю. Ощадні сертифікати // Юридична енциклопедія: в 6 т./Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова редкол.) та ін.-К.: „Українська енциклопедія“. – т.4: Н-П.-2002.– С. 401.
6. Березанюк Я. Проблемні питання сплати банками збору до Фонду гарантування вкладів осіб//Вісник НБУ, липень 2004.– С. 41-45.
7. Котенко В. Доверься банку. О вкладах, вкладчиках, процентних ставках etc. // Уикенд, 05.09.2002, №36 (138).
8. Кравець Є.Я., Хуторян Н.М. Депозит // Юридична енциклопедія: в 6 т./Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова редкол.) та ін.-К.: „Українська енциклопедія“. – т.2: Д-Й.-1999.– С. 73.
9. Нагребельний В.П. Ощадна книжка // Юридична енциклопедія: в 6 т./Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова редкол.) та ін.-К.: „Українська енциклопедія“. – т.4: Н-П.-2002.– С. 400-401.
10. Цивільний кодекс України – К. : Істина. -368 с.
11. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Цивільного кодексу України. – К. : Істина. – 928 с.

ЗМІСТ

ВІД АВТОРА	3
ПИТАННЯ ЩОДО ВКЛАДІВ (ДЕПОЗИТІВ) ТА ПОРЯДКУ ЇХ ОФОРМЛЕННЯ	4
Що таке депозитна операція?	4
Що таке депозит та які існують його види?	4
Що таке депозит на вимогу?	4
Що таке строковий депозит?	4
Що таке процентна ставка та хто її визначає?	4
Що таке договір банківського депозиту та які нормативно-правові акти регулюють порядок його укладення?	5
Якими документами може підтверджуватися залучення банком вкладів (депозитів) від громадян?	5
Які нормативні вимоги пред'являються до форми та змісту договору банківського вкладу (депозиту)?	5
Чи може громадянин укласти з банком договір банківського вкладу (депозиту) на користь третьої особи?	6
Які дії може вчиняти особа щодо депозитного рахунку, який вона відкрила та вносила на нього кошти на користь третьої особи?	6
Які дії необхідно вчинити для набуття прав вкладника особі, на користь якої укладено договір банківського вкладу (депозиту)? ...	7
Хто має право від імені банку укладати з громадянами договори банківського вкладу (депозиту)?	7
Чи може банк або вкладник в односторонньому порядку змінити умови договору банківського вкладу (депозиту)?	7
Який порядок повернення грошових коштів та сплати процентів за договорами банківського вкладу (депозиту)?	7
Що таке облікова ставка Національного банку України?	8

Які наслідки тягне за собою невимагання вкладником повернення банком суми строкового вкладу (депозиту) із закінченням строку, визначеного договором банківського вкладу (депозиту)?	8
З якого моменту банк зобов'язаний нараховувати проценти на вклад (депозит)?	9
В якій валюті банк зобов'язаний повернути вкладнику суму вкладу (депозиту) та нараховані за ним проценти?	9
Якими правами користується вкладник як сторона договору банківського вкладу (депозиту)?	9
Чи підлягають оподаткуванню дивіденди, отримані громадянином у вигляді процентів на суму вкладу (депозиту)?	10
Чи підлягають оподаткуванню успадковані суми вкладів (депозитів)?	10
Чи має банк право визначати у договорі термін, протягом якого вкладник не може достроково повернути вкладені кошти?	10
Чи має банк право зменшувати процентну ставку протягом терміну дії договору банківського вкладу (депозиту)?	10
Хто визначає основні умови залучення банківських вкладів (депозитів)?	11
Які додаткові умови може передбачати договір банківського вкладу (депозиту)?	11
Яким чином банк реалізує своє рішення щодо зменшення розміру процентної ставки за договором банківського вкладу (депозиту) на вимогу?	12
Чи зобов'язаний банк повідомляти вкладника про підвищення процентної ставки за договором банківського вкладу (депозиту) на вимогу?	12
Чи може будь-яка фізична або юридична особа внести грошові кошти на рахунок, раніше відкритий вкладником відповідно до договору банківського вкладу (депозиту)?	12

Які наслідки тягне за собою зарахування коштів на рахунок вкладника внаслідок помилки банку або особи, яка вносить грошові кошти чи вкладника, який надав невірні відомості про рахунок?	13
Яким чином банк здійснює прийняття вкладних коштів?	13
Що таке ощадна книжка?	13
Що таке ощадний (депозитний) сертифікат?	13
Які додаткові переваги надає ощадний (депозитний) сертифікат його володільцю?	14
Які види ощадних (депозитних) сертифікатів можуть випускатися банками?	14
На який строк можуть оформлятися вклади ощадними (депозитними) сертифікатами на пред'явника?	14
Які реквізити повинен містити ощадний (депозитний) сертифікат? . .	15
Яка сума вважається дійсною у разі виникнення розбіжностей між сумами, зазначеними словами та цифрами?	15
Кому повертаються кошти у разі неможливості одержання вкладу (депозиту) особою, на користь якої внесені грошові кошти або банківські метали, до досягнення нею повнолітнього віку, за умови виникнення форс-мажорних обставин	16
Який порядок розміщення і погашення ощадних (депозитних) сертифікатів?	16
Чи зобов'язаний вкладник попереджати банк про зміну свого місця проживання?	17
Чи зобов'язаний вкладник попереджати банк про свій намір дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту)? .	17
Чи має банк право відмовити громадянину в укладенні договору банківського вкладу (депозиту)?	18
ПИТАННЯ ЩОДО ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ГРОМАДЯН	19
Які гарантії передбачені чинним законодавством щодо відшкодування коштів вкладникам у разі недоступності вкладів?	19

Що таке Фонд гарантування вкладів фізичних осіб?	19
Що таке недоступність вкладів?	19
В якому обсязі підлягають відшкодуванню кошти вкладників за їх вкладами в банку у зв'язку із недоступністю таких вкладів?	19
Які види вкладів гарантуються Фондом?	20
Які види вкладів не гарантуються Фондом?	20
Чи має значення кількість вкладів для визначення суми відшкодування банку у зв'язку із недоступністю таких вкладів?	20
Вклади яких розмірів не підлягають відшкодуванню?	20
В якій валюті відшкодовуються вклади, що були внесені в іноземній валюті?	20
В якому випадку вклади не гарантуються Фондом?	21
Кому Фонд не відшкодовує гарантовану суму закладами?	21
Чи зобов'язані банки-учасники (тимчасові учасники) розміщувати у всіх приміщеннях, до яких мають доступ вкладники, інформацію про систему гарантування вкладів?	21
Чи зобов'язаний банк попереджати вкладника про те, що банк є учасником (тимчасовим учасником) Фонду?	21
Чи мають право на відшкодування своїх вкладів громадяни у зв'язку з виключенням банку із числа учасників (тимчасових учасників) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?	22
Які банки сьогодні є тимчасовими учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?	22
Який порядок визначення вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладом?	22
Яким чином здійснюються розрахунки з вкладниками банків-учасників (тимчасових учасників) Фонду?	23
Протягом якого часу Фонд зобов'язаний здійснювати виплати гарантованої суми відшкодування закладами?	23

ПОРАДИ ГРОМАДЯНАМ, ЯКІ МАЮТЬ НАМІР УКЛАСТИ ДОГОВІР БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ)	24
ЗРАЗКИ ДОГОВОРІВ БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

Для нотаток

Інформаційно-довідкове видання

Громадянин і банк: депозитні операції

Автор: Врублевський Олександр Станіславович

Редактор: Шовкошитна Світлана Володимирівна

Інститут громадянського суспільства
м. Київ, бульв. Дружби народів 22, к. 21
тел./факс: 529-73-94
ел. пошта: csi@csi.org.ua
Інтернет сторінка: www.csi.org.ua

Виготовлено ТОВ „ІКЦ Леста“

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК 726 від 18.12.2001 р.
м. Київ, бульв. Дружби народів, 22, к. 21, тел. 529-07-32.

Підписано до друку з оригінал-макету 31.12.2005.

Формат 60х84/6. Гарнітура Newton. Папір офсетний.

Умовн.-друк. арк. 1,4. Обл.-вид. арк. 1,1. Наклад 3000 прим. Зам. 180-05.
